

Erfaringer med *Lov om utleie av små elektriske kjøretøy på offentlig grunn*

Presentasjon av TØI-rapport 1945/2023 for Mobilitet 2023, 28. mars, Oslo. Inga Margrete Ydersbond imy@toi.no og Nils Fearnley naf@toi.no

Med: Vibeke Nenseth vne@toi.no, Erling Johan Hjelmeng e.j.hjelmeng@jus.uio.no, Torkel Bjørnskau tbj@toi.no og Espen Johnsson ejo@toi.no

Foto: Marek Jucinsky

Forskning i bevegelse

Oppdraget

Foto: Torkel Bjørnskau

- **Gi Samferdselsdepartementet kunnskap om hvordan loven så langt har virket,** som grunnlag for å vurdere om lovens bestemmelser gir kommunene hensiktsmessige virkemidler og ellers virker i samsvar med lovens formål
- **Bidrar loven til å oppfylle sine formål?**
«Formålet med loven er å legge til rette for at utleie av små elektriske kjøretøy på offentlig grunn bidrar til fremkommelige og trygge offentlige rom, effektiv forvaltning, klimavennlige løsninger og godt miljø og lokalmiljø» (§ 1)

Kommune	Dato ikrafttr. forskrift	Maks ant. selskap	Lengde tillatelser	Tak antall kjøretøy	Nattestenging	Selskaper per høsten 2022
Bergen	30.03.2022	3	2 år	900 i sone 1, 1500 i sone 2. Kan komme tak i sone 3 og 4.	Ja, 23.00-05.00 natt til lørdag og søndag, og ellers 01.00-05.00	Voi, Ryde og Bolt.
Bodø	01.07.2022	2	2 sesonger, fra 8.6.22 til 30.11.23	500 i sonen	Ja, 23.00-05.00 natt til lørdag og søndag, og ellers 01.00-05.00	Bird, Ryde
Grenland: Bamble Porsgrunn Skien Siljan	16.06.2022	3	1 kalenderår	1 200 til sammen	Nei, men fra 01.00 til 05.00 skal hastigheten være maks 12 km/t i sentrum	Byspark
Kristiansand	30.03.2022/ 01.06.2022	2	2 sesonger/1 kalenderår	500 per utleier	Ja, fra 23.00 til 05.00 alle dager	Voi, Bolt
Lillehammer	31.03.2022	Ikke tak	1 år	300, fordeles på alle som oppfyller vilkårene	Nei, men 50 % reduksjon i hastighet mellom 23.00 og 05.00	Bolt, Byspark og Mile
Oslo	Gjeldende forskrift: 16.02.2022	3	1 år	8 000 totalt, fordeles likt på søkerne. Maksimal andel kjøretøy i sonene: 15% i sone 1 (sentrum), 40% i sone 2, 30% i sone 3 og 40% i sone 4.	Ja, fra 23.00 til 05.00 alle dager	Voi, Tier og Bolt

De utvalgte kommunene med lokal forskrift

- Fornøyd med mulighet til lokale forskrifter og sanksjoner ved forskriftsbrudd
- Loven bidrar i stor grad til trygge og fremkommelige offentlige rom
- God dialog med utleieselskapene
- Ønske om:
  - Breder formål
    - Usikkerhet om hvor vide formål loven hjemler
  - Gategrunnsleie som virkemiddel
  - At loven også gjelder privat grunn
  - Veiledning: Krevende jus, mange fallgruver
- Gode erfaringer med dynamisk regulering (f.eks. størrelse på sentrumssone)

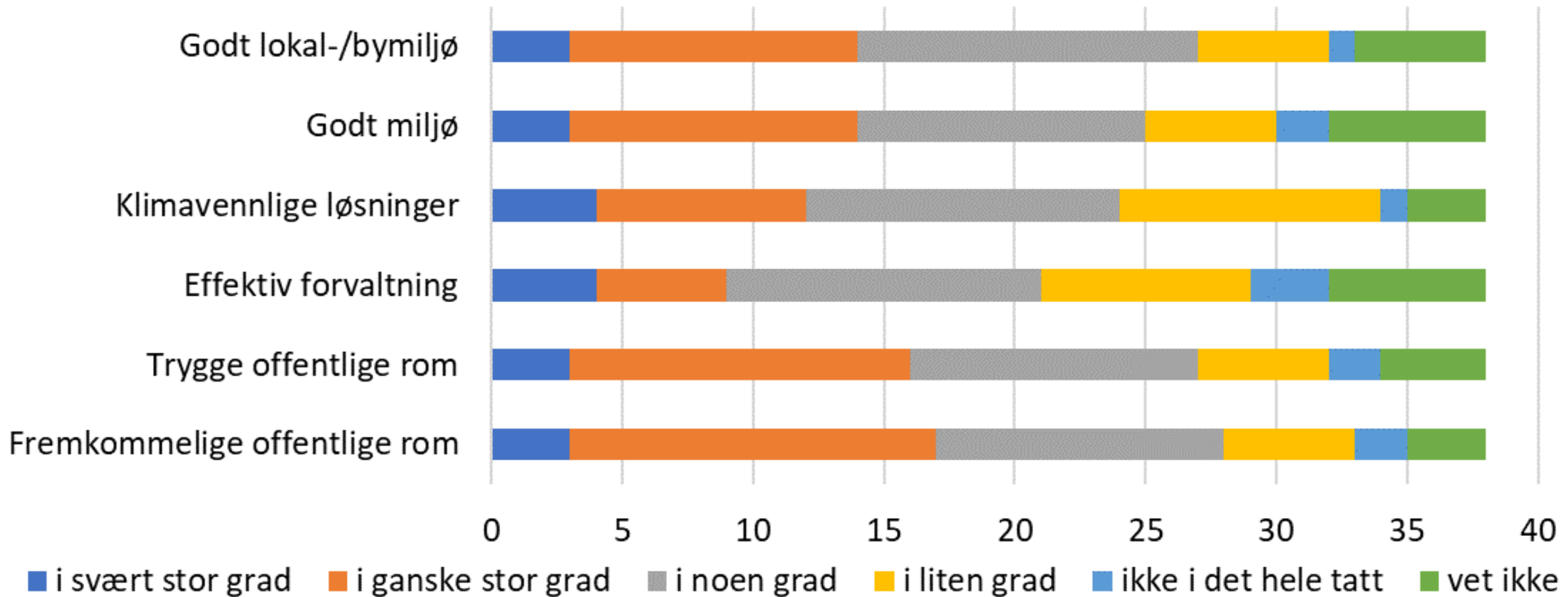
De utvalgte kommunene uten lokal forskrift

- Mer fleksibilitet enn kommunene med forskrift
- God dialog med utleieselskapene
- Forskrift som ris bak speilet
- Savner sanksjonsmuligheter

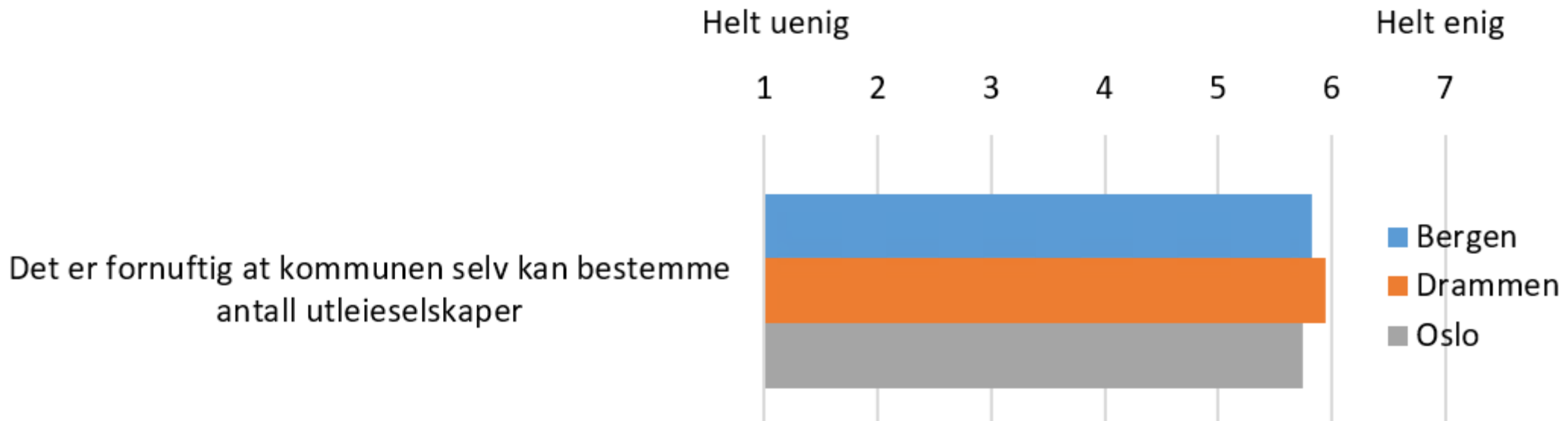
Kommunesurvey (N = 102)

- Forskrift vedtatt politisk i 2 kommuner: Bjørnafjorden, Porsgrunn
- Høringsnotat utarbeidet i 4 kommuner: Haugesund, **Rælingen**, **Sarpsborg**, Voss
- Forskrift under utarbeidelse i 7 kommuner: Frogn, Kongsberg, Stavanger, Ullensaker, Øygarden, Ås, én uoppgitt
- 38 har, eller har hatt, utleie av små elektriske kjøretøy
- Ønsker:
  - Gategrunnsleie
  - Vektlegge brukernes behov
  - Vektlegge mobilitet til befolkningen
  - Belønne operatører som bidrar til mål om bærekraftig transport
  - Pålegge utleierye å videreføre bøter og sanksjoner til sluttbruker

Kommunesurvey: Bidrar utleieloven til å oppnå sine formål?

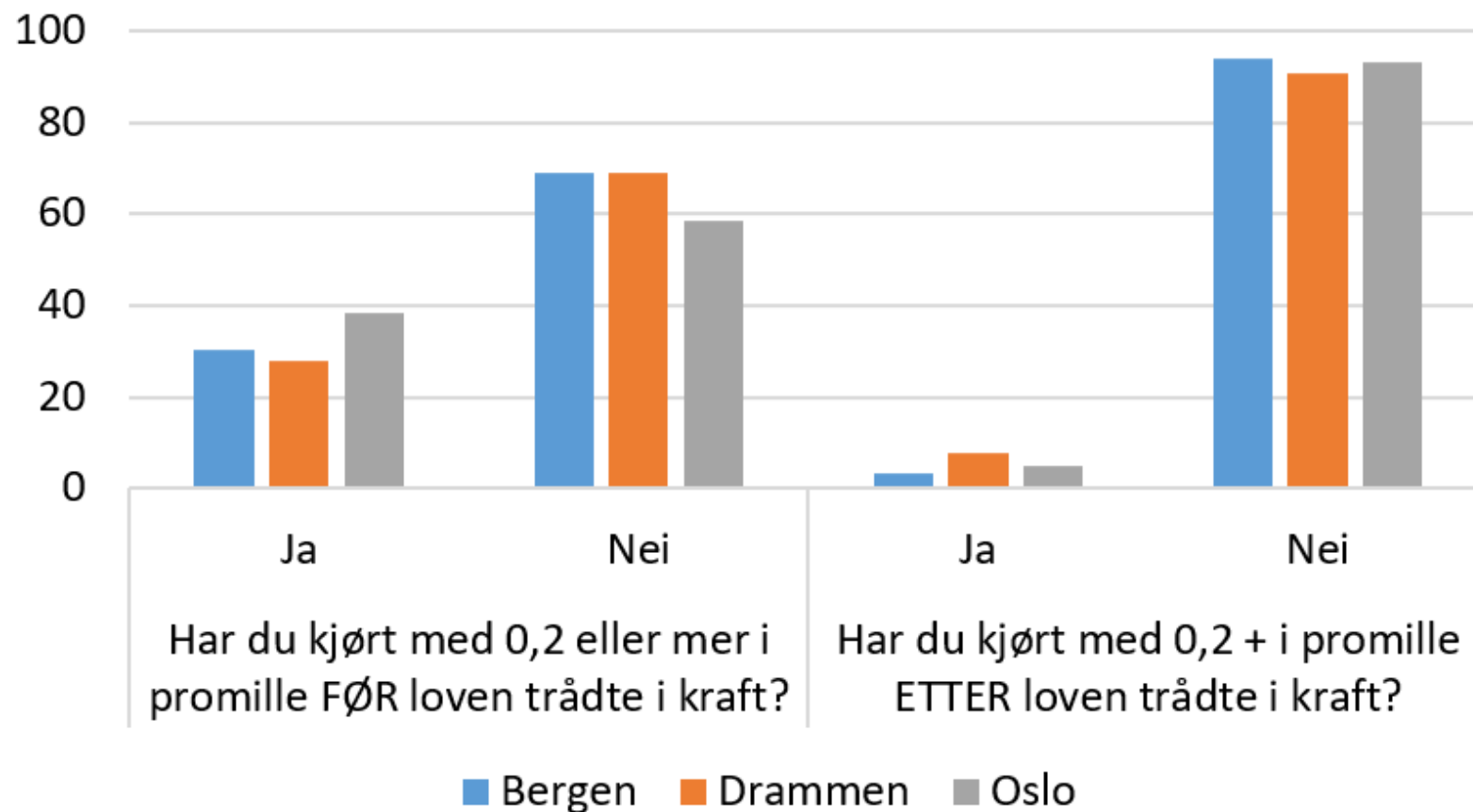
Innbyggere

Innbyggere

Fra 15. juni 2022 ble det innført nye regler om elsparkesykler, deriblant en promillegrense som er den samme for bil, nemlig 0,2 promille

EØS-regelverket (først og fremst tjenesteloven)

- Utleieloven er, i det store, OK fra et EØS-rettslig standpunkt
- Forskrifter som begrenser utleievirksomheten, må begrunnes i tvingende allment hensyn, og være egnede og forholdsmessige
- EØS-rettslige problemstillinger kan oppstå på kommunalt nivå
  - Behov for klargjøring og for veiledning
- Ikke til hinder for gategrunnsleie, siden dette vil være betaling for en tjeneste

Utleieselskapene

- Ønsker mulighet til lokale forskrifter velkommen
- Bekymret for overivrig regulering og gebyrer – driften kan bli ulønnsom i de fleste norske byer og tettsteder
- Trengs ikke lenger hjemmel for nattestengning – mener de
- Elsparkesykler reguleres urimelig strengt i forhold til andre transportmidler

Har gjort elsparkesykler til gullgruve

Svenske Voi blør penger, mens norske Ryde vokser kraftig med høye marginer. I år skal sparkesykkelselskapet omsette for 250 millioner kroner.

Publisert 26. jan. 2023 kl. 18:29

Lesetid: 3 minutter

TJENER PENGER: Daglig leder Tobias W. Balchen i Ryde kan vise til grønne regnskapstall. Målet i år er EBITDA-marginer på rundt 30 pr... [Mer >](#)

Tjenester

Anders Pedersen Bjergaard
Redaksjonssjef Finans

Fa+

Faksimile Finansavisen 26. januar 2023

Interessegruppene

Blindeforbundets leder Terje Andre Olsen (t.h) og leder for samfunnskontakt Sverre Fuglerud ved parkering for elsparkesykler i Akersgata. De vil at elsparkesykler bare skal kunne parkeres på oppmerkede plasser. Foto: Gorm Kallestad / NTB scanpix

Blindeforbundet krever regulering: – Elsparkesyklene er små mopeder

Blindeforbundet ber Knut Arild Hareide om et midlertidig forbud mot elsparkesykler til regulering er på plass. – Et ønske jeg ikke vil innfri, sier Hareide.

Tekst: NTB, faksimile fra Vårt Oslo 19. aug. 2020

Utleieloven har bidratt til vesentlig mindre problemer mtp. sikkerhet og fremkommelighet

Men: fremdeles en lang vei å gå

F.eks: førerhunder blir skremt, personer blir påkjørt, kommer ikke frem på fortauet, osv.

Ønsker:

- Forbud mot kjøring / parkering på fortau
- Tvungen parkering
- Vektlegge personer med funksjonsnedsettelse i loven, at loven er for alle fotgjengere
- Færre kjøretøy

Statlige virksomheter

- Konkurransetilsynet ønsker mulighet for gategrunnsleie
- Statens vegvesen ønsker
  - Nasjonale standarder for parkering
  - Mer presist beskrevne sanksjonsmuligheter og også vilkår for å miste tillatelsen
  - Flere formål, inkludert et bærekraftig transportsystem
  - Privat grunn

Kollektivselskapene

- Ønsker en vesentlig større koordinerende rolle
  - Regional mobilitet – på tvers av kommunegrenser
  - Solid ekspertise i anskaffelser og mobilitetstjenester
  - Ønsker at elsparkesyklene skal integreres med kollektivtilbudet

Oppsummering:

Utleieloven har bidratt til å oppnå sine fire formål

- Fremkommelige og trygge offentlige rom
  - Men fortsatt lang vei å gå, særlig i følge fotgjengernes organisasjoner
- Effektiv forvaltning
- Klimavennlige løsninger
- Godt miljø og lokalmiljø

Lovens innretninger

- Lovens virkeområde oppleves hensiktsmessig
  - Offentlig grunn – fungerer bra i praksis
  - Små elektriske kjøretøy og elsykkel – oppleves greit, men kan by på utfordringer
- Forskrift og tillatelsesordning er hensiktsmessige virkemidler
- Betaling bør inkludere gategrunnsleie
- Reaksjonsmidlene oppleves som hensiktsmessige
  - Men muligens byråkratiske
- Det EØS-rettslige handlingsrommet til kommunene bør avklares og veiledes
- Ønske om bredere, og/eller mer avklart, formålsparagraf

Våre anbefalinger for videre arbeid med utleieloven

1. Det bør åpnes for gategrunnsleie
2. I formålet 'trygge og fremkommelige offentlige rom' bør det vurderes å legges til '... for alle'
3. Kommunene bør få mer veiledning og tydeligere retningslinjer for å unngå å havne i strid med EØS-retten
  - *Presisering av utleieloven*
  - *Forarbeider*
  - *Sentrale veiledere eller rundskriv*
4. Klargjøre hvorvidt transportpolitiske mål omfattes av lovens formål
  - Hvis ikke det er tilfellet, ønsker mange informanter en slik mulighet
5. Vurdere om flere sider ved utleie av små elektriske kjøretøy kan reguleres på nasjonalt nivå
6. Kommunene må/bør:
  - Vurdere om det samlede regulatoriske og økonomiske trykket er nødvendig for å nå målene, og om det vil gjøre det for vanskelig for utleieselskapene å operere lokalt
  - Jobbe videre med løsninger for å sikre at sårbare trafikantgrupper skal beskyttes bedre

- TØI-rapport 1945/2023
- <https://www.toi.no/getfile.php?mmfileid=74781>
- Ta kontakt med Inga M. Ydersbond, imy@toi.no eller Nils A. Fearnley på naf@toi.no

